A férfi és a nő bibliai egyenrangúsága – a tanításban és a vezetésben is

Hans-Jörg Ronsdorf · 2023. szeptember · átdolgozva: 2026. október

Áttekintés és tartalom

Rövid eligazítás a fogalmakhoz[1]:

- ***Tanítás és vezetés***
- ***Komplementarizmus***
- ***Egalitarizmus***

Érvek a nők vezetése és tanítása ellen

- ***Tanítási tilalom***
- ***Hallgatási parancs***
- ***Fej és alárendelődés***
- ***Izrael férfi papjai és Jézus 12 tanítványa***
- ***A presbiterek, felügyelők és diakónusok feltételei***

Érvek a férfiak és a nők egyenrangúsága mellett a tanításban és a vezetésben is:

- ***A teremtésből vett érv***
- ***Nők az Ószövetségben***
- ***Nők az Újszövetségben***
- ***Történeti érv – nők az egyháztörténetben***
- ***Szoteriológiai érv (az üdvösség tanából vett érv)***
- ***Karizmatikus érv (a lelki ajándékokból vett érv)***

Összefoglalás

- **Hogyan határozom meg a nemek viszonyát**

Idézet: „Igen, valóban két bibliai szöveg dönt nemzedékek óta a nők létéről vagy nemlétéről.”

Amikor először olvastam ezt a mondatot, azt gondoltam: így hangzik a tiszta feminizmus. Ma, évekkel később, be kell látnom, hogy ez a mondat igaz, még ha élesen sarkított is. A legutóbbi kiadványok és olvasói levelek az IDEA folyóiratban ezt nemrég ismét megerősítették bennem.

Rövid eligazítás a fogalmakhoz:

Vezetés és tanítás

Azokat a személyeket, akik egy gyülekezetet vezetnek, az Újszövetség (a továbbiakban rövidítve: ÚSZ) különböző fogalmakkal jelöli:

- felügyelők (gör. episkopos; Fil 1,1; 1Tim 3,1),
- presbiterek (gör. presbyteros; Tit 1,5)
- diakónusok (gör. diakonos; 1Tim 3,8)
- pásztorok (gör. poimen; Ef 4,11)
- vezetők, elöljárók (gör. hegeomai; Zsid 13,17; ApCsel 15,22, valószínűleg a helyi gyülekezeten túli feladattal)

Az ApCsel 20,17.28 a felügyelőket és a presbitereket szinonimaként használja, egyetlen szolgálat, illetve tisztség két megnevezéseként. Bár inkább a szükséges feltételeket írja le, mint szolgálatuk tartalmát, a következőket megállapíthatjuk:

- „Elöljárók", és gondoskodással vezetik a gyülekezetet, Isten előtt felelősséget hordoznak érte (1Thessz 5,12; Zsid 13,17; 1Pt 5,2–3);
- Megvédik a gyülekezetet a belső veszélyektől (viszály, szakadások stb.), szembeszállnak a tévtanítással (Tit 1,9; ApCsel 20,28–31), és megintenek;
- Lelkigondozóként törődnek az emberekkel, és felkarolják a gyengéket (1Thessz 5,12; Zsid 13,17; ApCsel 20,35);
- Mint a pásztor, vezetést, védelmet és lelki táplálékot adnak a gyülekezetnek (ApCsel 20,28; 1Pt 5,2–3). A nyáj a gyülekezet, amely erősekből és gyengékből, idősekből és fiatalokból, nőkből és férfiakból, ifjakból és gyermekekből áll.

Péteren és Jánoson kívül az Újszövetség egyetlen ilyen személyt sem nevez meg név szerint, sem férfit, sem nőt. Talán van egy kivétel: a Korinthus melletti Kenkhreából való Fébét szolgálónőnek (gör. *diakonos*) és elöljárónak (gör. *prostatis*) nevezi (Róm 16,1–2).

Olyan lelkipásztor, amilyennek ma ismerjük, nincs az ÚSZ-ben; ő ezeknek a fogalmaknak és a hozzájuk tartozó szolgálatoknak az összefoglalása vagy keveréke. Ezért az ÚSZ nem is szólíthat meg ilyen személyt, mert ilyen formában nem létezett, és azt sem tilthatja meg vagy támogathatja, hogy nők lelkipásztorok lehessenek.

Az Apostolok cselekedetei és Pál levelei nem említenek hivatalos tisztségeket a korai páli gyülekezetekben. Ma nehéz pontosan megértenünk, hogyan vezették a gyülekezeteket, mert az ÚSZ adatai nem mutatnak egységes vezetői megnevezéseket. A vezetés fontos volt, és hangsúlyt kapott, de Pál más vezetőket gyakran egészen általánosan „munkatársaknak" vagy „harcostársaknak" nevezett. Inkább a tevékenységük felől beszélt a vezetőkről, mintsem hogy címeket adományozott volna nekik.

Tanítónak lenni (gör. *didaskalos*, 1Kor 12,28) vagy vezetőnek, elöljárónak lenni (gör. *kybernesis*, 12,28; vagy gör. *proistemi*, Róm 12,8; 1Thessz 5,12; 1Tim 5,17) különböző tevékenységek és különböző ajándékok, de egy ember mindkettővel rendelkezhet.

Elöljárónak lenni és vezetni nem uralkodást jelent (az 1Tim 2,12 értelmében sem, ahol a nőnek megtiltják, hogy a férfin uralkodjék). Jézus így írja le ezeket a szolgálatokat:

> *„Amikor a tíz meghallotta ezt, bosszankodni kezdtek Jakab és János miatt. Jézus pedig magához hívta őket, és így szólt hozzájuk: Tudjátok, hogy akiket a népek fejedelmeinek tartanak, uralkodnak rajtuk, és nagyjaik hatalmat gyakorolnak fölöttük. De közöttetek nem így van;* ***hanem aki nagy akar lenni közöttetek, az legyen a szolgátok; és aki első akar lenni közöttetek, az legyen mindenkinek a szolgája****.” Mk 10,41–44 (a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*
>
> *„Vita is támadt közöttük, hogy kit tartsanak közülük a legnagyobbnak. Ő pedig így szólt hozzájuk: A népek királyai uralkodnak rajtuk, és akik hatalmat gyakorolnak fölöttük, azokat jótevőknek nevezik. Ti pedig ne így; hanem aki a legnagyobb közöttetek, legyen olyan, mint a legfiatalabb, és* ***a vezető*** *(gör. hegeomai)* ***olyan, mint aki szolgál****. Mert ki a nagyobb: aki asztalnál ül, vagy aki szolgál? Nem az, aki asztalnál ül? Én pedig olyan vagyok közöttetek, mint aki szolgál.” Lk 22,24–27 (a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*
>
> *„Legeltessétek Isten nyáját, amely nálatok van, és viseljétek gondját ne kényszerből, hanem önként, ne is rút nyerészkedésből, hanem készséggel, és ne úgy, mint akik* ***uralkodnak*** *a tulajdonukon, hanem mint akik a nyáj példaképei.” 1Pt 5,2–3 (a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*

A felügyelők szolgálata olyan tekintéllyel jár, amelyet Isten ajándékoz, és amely különböző ajándékokon alapul; a példás életben *erkölcsi* tekintélyként érzékelik. A gyülekezet a felügyelőt tisztségével együtt annak ismeri el, ami.

Van **tanítás**: az apostolok tanítása, vagyis a jó és egészséges tanítás, amely a kegyesség szerint való, amely a mi üdvözítő Istenünké, Krisztus tanítása (ApCsel 2,42; 1Tim 1,10; 4,6; 6,3; Tit 2,10; 2Jn 9). A tanítás tartalma az evangélium, Isten tanácsvégzése, végső soron pedig az egész Írás, az Ószövetség és az Újszövetség. Ennek tanítására kapott felszólítást Timóteus, a presbiterek legyenek alkalmasak a tanításra, és létezik a tanító lelki ajándéka, illetve kegyelmi ajándéka is.

A vezetéshez a tanítás is hozzátartozik. Ennek semmi köze az uralkodáshoz. Itt is van tekintély. Ez azonban abban áll, hogy valaki alkalmas a tanításra, és a gyülekezeten belül elismerik mint olyasvalakit, aki tovább tudja adni az egészséges tanítást, és helyesen tudja hasogatni az igazság Igéjét. A tanító a tanulókat szolgálja.

Az **igehirdetés**, ahogyan gyülekezeti istentiszteleteinken történik, nem azonos a tanítással. Pál nem sorolja fel az „igehirdetést” az ajándékok és szolgálati feladatok listájában, valószínűleg azért, mert az igehirdetés nem olyasmi volt, ami rendszerint a gyülekezetek összejövetelein történt. Nem a hívőtársak felé végzett szolgálat volt. Az ÚSZ-ben az igehirdetés a keresztény szolgálat összefüggésében gyakorlatilag egyet jelent az evangélizálással (gör. *kerysso*: prédikálni, hirdetni, kikiáltani). És a nők kezdettől fogva hirdették az evangéliumot családjuknak és barátaiknak, sőt rajtuk túl is.

Most két olyan fogalomról, amely ebben a formában nem található meg a Bibliában. Ezek a kereszténységen belül a nemek kérdésében kialakult két, egymással vitában álló gondolkodási irányt nevezik meg.

Komplementarizmus

Ez a fogalom az Egyesült Államokból származik, és ismert teológusok, például John Piper és Wayne Grudem vitték át a férfi és a nő viszonyára. Ezt az álláspontot az úgynevezett ***Danvers Statement on Biblical Manhood and Womanhood*** (*Danversi Nyilatkozat*) tette közzé 1988-ban (németül innen letölthető: **Danvers-Erklaerung.pdf (reformierte-freikirche.de)** (szíves engedéllyel). Csak azóta terjedt el ez a fogalom a német nyelvterületen is a férfi és a nő viszonyának leírására, mégpedig hierarchikus viszonyként. A nő egyenértékű, de nem egyenrangú. A nemek közötti különbségtételt így írják le: „egyen-

értékű, de különböző szerepek". Vannak szolgálatok, amelyeket a nő azért, mert nő, nem végezhet. Ebben a szemléletben ide tartozik mindenekelőtt a férfiak tanítása és vezetése.

A komplementarizmus azonban ***nem*** az egyház történeti tanítását tükrözi, amely ugyanis kb. 60 évvel ezelőttig abból indult ki, hogy a nő kisebb értékű és alacsonyabb rendű a férfinál. Ebből következett a nő alárendelt helyzete, összességében a nőről alkotott alacsony és korlátozó kép. Az egyenértékűség és a messzemenő egyenrangúság, ahogyan a komplementarizmus képviseli, új jelenség, nem régebbi kb. 60 évnél. Különböző változatai vannak, vagyis egész skála létezik abban, hogyan értelmezik a férfi előnyben részesítését és a nő korlátozását.

A mai evangéliumi komplementarizmust a patriarchátus átdolgozott, mérsékelt vagy puha formájának tartom, a patriarchátus pedig a bűneset következménye. Tudom, hogy vannak jól működő és szeretetteljes házassági kapcsolatok akkor is, ha a kapcsolatot a fenti értelemben komplementárius módon értik és élik. Ettől azonban ez az álláspont sem helyessé, sem bibliaivá nem válik.

Egalitarizmus

Az angol nyelvterületen egalitarizmusnak nevezik azt az álláspontot, amelyet bizonyos megszorításokkal én is képviselek. Itt fontos, hogy pontosan mi rejlik a fogalom mögött, és pontosan mi a tartalma. A férfiról és a nőről alkotott szemléletnek ez a formája a komplementarizmussal egy időben alakult ki. Az „egalitárius" a német nyelvhasználatban a társadalmi igazságosságra és az esélyegyenlőségre irányul. A meghatározás így szól: senkit sem érhet hátrány a neme vagy más jellemzője miatt egy társadalmon vagy közösségen belül.

Ezt teljes szívvel vallom, és a hívő nők is hálásan igénybe vehetik a nőjogi mozgalom elmúlt 100 évének minden vívmányát, még ha ők maguk soha nem voltak, vagy nem is akartak részei lenni ezeknek a mozgalmaknak.

A fogalomnak azonban az „egyenlősdi" csengése is van, amelyet ugyanígy elutasítok. A férfi és a nő szép különbözősége sok tekintetben a teremtési rendhez tartozik, és az egalitarizmus nem egyenlítheti el. Előnyösebb volna a **mutualizmus** fogalma, amely azt hangsúlyozza, hogy a férfi és a nő kölcsönösen és viszonosan egymásnak vele szemben álló társa.

Személyes megjegyzés

Néhány évvel ezelőttig a komplementarizmust képviseltem, és a gyülekezetemben és a házasságomban is így éltem és tanítottam. Ez azt jelenti, hogy férjként szeretem a feleségemet, és együttműködő vagyok, de alapvetően enyém a vezetés és az utolsó szó. Azt is jelenti, hogy a nők nem vezetnek, nem prédikálnak, és nem tanítanak a gyülekezet előtt. A világi patriarchátusnak ezt a „puha" vagy „megkeresztelt" formáját a folyamatos bibliatanulmányozás és bibliahű szerzők művei nyomán fel kellett adnom. Nehéz folyamat volt ez számomra, hiszen évtizedeken át éppen fordítva értettem és éltem. Ma hálás vagyok, hogy megnyílt a szemem, és láttam, mennyire tévedtem. A „*Nők, bocsássatok meg nekünk!*" (*Frauen, vergebt uns!*) című könyvemben ezt 2020-ban részletesen kifejtettem, és a honlapomon saját és más szerzők új írásaival alátámasztottam:

www.hans-joerg-ronsdorf.de

Előadásom végén röviden összefoglalom, mit képviselek ma pontosan, és hogyan nevezem az álláspontomat a teológiai vitában.

Érvek a vezetés és a tanítás ellen:

A mai rendezvény is mutatja, hogy ebben a témában alapvetően különböző felfogások vannak. Ehhez gyakran sok érzelem is társul, ami megnehezíti a tárgyszerű eszmecserét. Mindenki a saját történetével, a saját neveltetésével, a saját meggyőződésével, jó és rossz tapasztalataival és a saját elvárásaival érkezik erre a napra. És remélhetőleg azzal a nyitottsággal is, egy csipetnyi higgadtsággal, hogy önmagát is meg tudja kérdőjelezni.

A következőkben a szerintem leggyakoribb ellenvetésekkel foglalkozom, amelyeket a testvérnők gyülekezeti vezetése és tanítása ellen felhoznak. Éppen ezeket az érveket képviseltem én magam is. Számomra teljesen világosak és meggyőzők voltak. Az eltérés tőlük számomra azt jelentette volna, hogy valaki kilép a bibliai középből, és alkalmazkodik a világhoz, ahol az egyenjogúságot és a feminizmust különféle ideológiai formákban ünneplik.

Tanítási tilalom

Számomra egyértelmű utasítás volt Pálnak ez a mondata, amelyet itt idézek:

> *„Az asszony csendességben tanuljon, teljes alárendelődéssel.* ***Nem engedem meg pedig az asszonynak, hogy tanítson, sem hogy a férfin uralkodjék, hanem legyen csendességben****, mert Ádám formáltatott meg először, azután Éva; és nem Ádám csalatott meg, hanem az asszony csalatott meg, és esett törvényszegésbe.” 1Tim 2,11–14 (a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*

Egyszer csak feltűnt nekem, hogy bár egyértelmű utasításnak tűnik, ezt a nőkre vonatkozó tanítási tilalmat csak egyetlen verssel – ismétlem: csak egyetlen verssel – lehet összefüggésbe hozni. Ez furcsa, ha az ember egyszer végiggondolja, milyen messzire érne ez az utasítás minden időben és minden helyen.

Hogy ezt a tanítási tilalmat pontosabban meghatározzuk, fel kell tennünk a kérdést: teljes tanítási tilalomról van szó? Csak a férfiakkal szemben érvényes? Taníthat-e a nő nőket, ifjakat és gyermekeket? Vagy csak tévtanítást nem taníthat, az egészséges tanítást viszont igen? Ebből az egy versből lehetetlen megválaszolni.

Mint mindig, itt sem csak egyetlen igehely számít: az egész Írást kell megkérdeznünk. Az Írást az Írással kell összevetnünk. Luther Márton szavaival: „Az Írás önmagát magyarázza.”

Ezért a következő verseket összevetem Pál fenti mondatával, a nőkre vonatkozó úgynevezett tanítási tilalommal:

> *Jézus ezt mondja tanítványainak: „Menjetek el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet, és keresztteljétek meg őket az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevére,* ***és tanítsátok őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek****. És íme, én veletek vagyok minden napon a világkorszak végezetéig.” Mt 28,18–20 (a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*

Ez Jézus megbízása mindenkinek, a nőknek is, hogy tanítsanak. Jézus tanítványainak köréhez nők is tartoztak. A tanítványnők, vagyis a női tanulók is Jézusnál tanultak, hogy aztán másokat taníthassanak. **Jézus ezt akarja!** Ez bármilyen keretben történhet, bármilyen helyen, a gyülekezet istentiszteleti összejövetelein, férfiak előtt vagy csak nők előtt, családi-magánkörben vagy a nyilvánosságban.

> *„Ez (Apollós) pedig bátran kezdett beszélni a zsinagógában. Amikor pedig (a házaspár)* ***Priszcilla és Akvila*** *meghallották őt, magukhoz vették, és* ***pontosabban kifejtették neki Isten útját****” (ApCsel 18,26, a német Elberfelder-biblia alapján fordítva).*

Isten útja: ez az üdvtörténet. És a keresztény keresztség, mivel Apollós nyilvánvalóan csak János keresztségét ismerte. A kifejtést „tanításként" vagy „oktatásként" kell érteni. Aki az 1Tim 2,12-t minden nőre, illetve testvérnőre vonatkozó tanítási tilalomnak tekinti, annak Priszkára is vonatkoztatnia kell. Tény csupán annyi: tanított, és nem volt csendben. Efézusban történt, ahol ő és a férje Apollóst tanították – azon a helyen, ahol Timóteus megkapta Pál levelét a tanítási tilalommal. Ha itt egyetemes tanítási tilalmat olvasunk ki a szövegből, akkor így kellene megfogalmazni: ***Priszkának pedig nem engedem meg, hogy tanítson, sem hogy a férfin (Apollóson) uralkodjék, hanem legyen csendességben.*** Mivel abból indulunk ki, hogy Isten ihletett Igéje nem hordoz magában ellentmondásokat, el kell utasítanunk a nőkre vonatkozó egyetemes gyülekezeti tanítási tilalmat.

Pál egy keresztény összejövetel ***minden jelenlevőjét*** felszólítja:

> *„Mi a teendő tehát, fivérek (testvérek értelmében, vagyis fivérek és nővérek)? Amikor összejöttök,* ***mindegyiketeknek*** *van zsoltára,* ***van tanítása****, van kijelentése, van nyelve, van magyarázata; minden épülésre történjék." (1Kor 14,26, a német Elberfelder-biblia alapján fordítva).*

Pál arra utasítja Timóteust, hogy **emberek** (gör. *anthropois*; fivérek **és** nővérek) **tanítsanak** másokat, hogy azok ismét másokat **taníthassanak**:

> *„És amit te (Timóteus) tőlem sok tanú jelenlétében hallottál, azt bízd hű* ***emberekre****, akik alkalmasak lesznek arra, hogy* ***másokat is tanítsanak****." 2Tim 2,2 (a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*

Ebben az értelemben kell az **idős asszonyoknak „jóra tanítóknak"** lenniük (Tit 2,3). Ennek az oktatásnak a helye és kerete nincs megszabva vagy korlátozva; mindenekelőtt a fiatal asszonyokat kell oktatniuk. **(Női presbiterek;** gör. *presbutidas*, így nevezték a 4. században a *női presbitereket*; itt azonban egyszerűen idős asszony is lehet a szó jelentése.**)**

Következtetés: nincs semmilyen korlátozás arra, hogy a nők tanítsanak. Mindegy, milyen helyen, mindegy, kit tanítanak. Az a döntő, hogy megvan-e az ajándékuk, megbízhatóak-e az egészséges tanítás tanításában, és megerősíti-e a gyülekezet, hogy szolgálatukat akarja, illetve hogy a gyülekezet és vezetői felhatalmazták őket rá. **Ezért a felsorolt szövegek hátterén Pálnak ez a mondata nem lehet időtlen és világszerte érvényes tanítási tilalom!**

Ahogyan az első Timóteus-levél több helyen mutatja, tévtanításról van szó, és olyan asszonyokról, akik ezt házról házra vitték. Itt Pál egy **helyi problémával** foglalkozik: efézusi gazdag asszonyokkal, akik elhívottnak érezték magukat, és magukhoz ragadták a jogot, illetve a tekintélyt, hogy ezt tegyék. Ez **időben korlátozott utasítás**, nem pedig normatív utasítás minden keresztény nő számára ezen a bolygón. Ennek az egy vagy több efézusi „problémás asszonynak" először készségesen és tanulni akarva alá kellett rendelnie magát az egészséges tanításnak, hogy alkalmassá váljon a tanításra, és aztán talán női presbiterré is lehessen. Bizonyíthatóan nem tipikusan női probléma, hogy valaki tévtanítást tanít, mert nem az egészséges tanításnak alárendelődve tanult. Efézusban azonban ez probléma volt, és Timóteusnak foglalkoznia kellett vele.

Az „uralkodni" szó (gör. *authentein*) abban a mondatban, hogy „nem engedem meg az asszonynak, hogy a férfin ***uralkodjék***", nem pozitív szó. Az ÚSZ-ben csak ezen a helyen fordul elő, és nem az a szó, amelyet rendszerint az *uralkodásra* használnak. Ellenkezőleg: negatív, és azt jelenti, hogy „**magához ragadja a tekintélyt**" (így szól az angol King James Version szövege), **mégpedig jogtalanul.**

Beszédtilalom

A tanítási tilalomról szóló szöveget gyakran közvetlenül összekapcsolják az 1Kor 14 beszédtilalmával. Egyáltalán csak ez a két szöveg szól kifejezetten a témánkról, és korlátozza különösen a nőket. Kb. 10 évvel ezelőttig világos volt számomra, hogy a nők hallgatnak az istentiszteleten, ahogyan a következő versek egyértelműen előírják:

> *„Az asszonyok **hallgassanak** a gyülekezeti összejöveteleken, mert **nincs megengedve nekik, hogy szóljanak**, hanem rendeljék alá magukat, ahogyan a törvény is mondja. Ha pedig tanulni akarnak valamit, otthon kérdezzék meg a saját férjüket; mert **gyalázatos dolog az asszonynak, ha a gyülekezeti összejövetelen szól**." 1Kor 14,34–35 (a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*

Világos meggyőződésemet maga Pál kérdőjelezte meg, aki korábban, a 11,5-ben imádkozó és prófétáló nőkről beszél, nagy valószínűséggel az istentiszteleti összejövetelen. És azért is, mert a 14. fejezetben Pál legalább 5 konkrét felszólítást intéz minden testvérhez, hogy szóbeli hozzájárulásukkal vegyenek részt a gyülekezet építésében. Az egyetemes papság sem képzelhető el hallgatással: ez a papság a dicséret áldozatát viszi Istennek, amelyet az ajkak gyümölcsének neveznek. Mellesleg: ha az istentiszteleten felolvassák Anna dicséretét vagy Mária hálaénekét (Magnificat), akkor ezek a nők az ihletett Ige által beszélnek.

Ezek a versek azért nagy rejtélyek, mert ellentmondanak mindannak, amit Pál és az ÚSZ, valamint az ÓSZ általában és különösen mond. Erre az ellentmondásra, amelyet a legtöbb bibliaolvasó észrevesz, számtalan magyarázati kísérlet létezik. A bibliahűség indítékából egyes gyülekezetek megpróbálják megvalósítani a teljes hallgatást. Én a testvérmozgalomból (plymouthi testvérek) jövök, ahol ma is így gyakorolják. Ott a nők nem prédikálhatnak, nem imádkozhatnak, nem javasolhatnak énekeket, és nem vezethetik az istentiszteletet. Csak együtt énekelhetnek, és ámént mondhatnak.

Ebben a két versben háromszor tiltják meg a nőknek, hogy szóljanak, illetve háromszor utasítják őket hallgatásra. **Ez abszolút és szigorú, és nem lehet megkerülni vagy exegetikailag feloldani.** A testvérmozgalmon kívüli konzervatív, illetve bibliahű írásmagyarázók megpróbálják feloldani ezt a kategorikus hallgatási parancsot, ezzel azonban újra meg újra felpuhítják az abszolút hallgatási parancsot.

Philip B. Payne kimutatta, hogy ezek a versek a Codex Vaticanusban és a Codex Fuldensisben (a 4. és a 6. századból származó fontos és terjedelmes kéziratokban) későbbi betoldásként vannak megjelölve. Ráadásul ez a két vers egyszer ezen a helyen áll, mint nálunk, a 33. vers után, más kéziratokban viszont csak a 40. vers után. Ez ilyen mértékben egyedülálló, és arra utal, hogy a szöveg lapszéli megjegyzés volt, amelyet később egy másoló oda illesztett be, ahová helyesnek tartotta. Miután egyszer a lapszélről bekerült a szövegbe, aztán minden másoló szorgalmasan lemásolta, mintha Pál eredeti szövege volna.

Sem az ÚSZ-ben, sem az ÓSZ-ben nincs még csak megközelítőleg hasonló, ilyen messzemenő következményekkel járó felszólítás – ebben az esetben a nőkre nézve –, amely megerősíthetné ezt a szöveget. Ezért ez a szöveg nem lehet normatív utasítás. Sok bibliamagyarázó és bibliafordító úgy tekinti ezeket a verseket, mint amelyek nem Páltól származnak, hanem korai (2. századi) betoldások.

Ezeknek a verseknek a gyakorlati és következetes megvalósítása egyébként aligha lehetséges. Már a józan ész is megmondja, hogy a nőknek nem lehet megtiltani mindenfajta megszólalást a gyülekezeti összejövetelen.

A tanításról és a vezetésről folyó egész vitában ezek a versek nem jöhetnek számításba.

Fej és alárendelődés

Az úgynevezett tanítási tilalomról szóló szöveg és az úgynevezett hallgatási parancs a nő szükséges alárendelődésére utal. Az ÚSZ legalább hétszer szólítja fel a nőket, hogy rendeljék alá magukat a férjüknek. Miért van ez így? A teremtési rend nem lehet az oka (erről később bővebben), mivel nem alapoz meg hierarchiabeli különbséget, amelyből alárendelődésre lehetne következtetni.

Lényegében két szövegről van szó: az egyik az Ef 5-ből, a másik az 1Pt 3-ból való.

> *„**Alárendelve egymásnak** Krisztus félelmében. Ti asszonyok, [rendeljétek alá magatokat] a saját férjeteknek, mint az Úrnak." Ef 5,21–22 (a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*

Pál mindenekelőtt nem egyoldalú, hanem kölcsönös alárendelődést kíván.

> *„Hasonlóképpen ti, asszonyok, **rendeljétek alá magatokat a saját férjeteknek**, hogy ha némelyek nem engedelmeskednek is az Igének, az asszonyok magaviselete által szó nélkül megnyeressenek, …. **ti férfiak hasonlóképpen**, [rendeljétek alá magatokat a saját feleségeteknek] éljetek velük értelmesen, mint a gyengébb edénnyel, a nőivel, és adjátok meg nekik a tisztességet mint akik az élet kegyelmének örököstársai is, hogy imádságaitok meg ne akadályoztassanak." 1Pt 3,1.7 (a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*

Péternél ugyanúgy van, mint Pálnál – kölcsönös és nem egyoldalú alárendelődést kíván. Mégis, szinte ugyanabban a lélegzetvételben felszólítják a nőket az alárendelődésre. Abban az időben a nők amúgy is hierarchikusan alá voltak vetve. Számukra egy ilyen felszólítás semmi új vagy idegen nem volt. Ez akkor kulturális és társadalmi közmegegyezés volt. Ha addig talán kényszerből rendelték alá magukat, most Jézus tanítványnőiként az Ő erejével és szívből tehették.

Az apostolok nem írnak és nem dolgoznak a nemek közötti ókori szerepviszony ellen. Egyrészt megerősítik a nő alárendelődését, másrészt – és ez új – szeretetre és gondoskodó magatartásra szólítják fel a férfiakat. **A férfiak nem kapnak utasítást arra, hogy vezessenek, kormányozzanak vagy uralkodjanak, pláne arra nem, hogy alárendelődést követeljenek.**

Az ókori ház rendjére vonatkozó utasítások, amelyeket Luther Márton „háztábláknak" (a családi élet szabályainak) nevezett, **felforgatják az akkori társadalmi rendeket azzal, hogy az evangélium és Krisztus szeretete megváltoztatja a gyakran kemény és erőszakos kapcsolatokat.** Az evangéliummal tehát nem változik meg minden egyik napról a másikra, hanem elkezdődik az újragondolás és a magatartásváltozás folyamata. Ennek végén áll például a rabszolgaság megszüntetése, amelyet az apostolok nem követeltek, de az evangélium magjában már benne rejlett.

A „keresztény" alárendelődés (vagyis a hívőtársak közötti alárendelődés, a hívő férjeket és feleségeket is beleértve) **alázatos, hűséges és szeretetteljes tiszteletadás, együttműködés és támogatás.** Mint az alázat és a szelídség, az alárendelődésnek is a keresztény jellem természetes vonásának kellene lennie. És ideális esetben kölcsönösnek kellene lennie.

Mit jelent az, hogy a férfi a nő feje (1Kor 11,3)? Másképpen, mint ahogyan a német nyelv alapján gondolnánk (németül: Haupt), nem azt jelenti, hogy „elöljáró" (németül: Oberhaupt), aki irányít, vezet, uralkodik vagy kormányoz. Amikor Pál ezt a metaforát használja, **forrást és eredetet** jelentett. A nő ugyanis a férfiból vétetett (11,8), és ezért tiszteletet kellett tanúsítania a férfi iránt. A férfi mint a nő feje nem az uralkodója, nem a vezetője, hanem az üdvözítője, aki szereti, védi, ellátja és gondozza őt

(Ef 5,21–33). A fej metaforája a férfi és a nő szeretetteljes egységét és a test Krisztus példáját követő gondozását is szemlélteti.

Röviden összefoglalva elmondható: a világi görög szótárak, a görög Biblia és Pál szóhasználata azt mutatja, hogy Pál a „fej” szón nem „tekintélyt” értett. **A Biblia sehol sem tanítja a férfi főhatalmát vagy vezető szerepét a nővel szemben.**

A Septuaginta, amely a héber szöveget görögre fordítja, nem a *kephale* szót használja, hanem egy másik szót, amikor a héberben a *fej* vezetőt, vezért, uralkodót jelent. Ebből kikövetkeztethető, hogy a *kephale* értelme nem ebbe az irányba mutat.

Izrael férfi papjai és Jézus 12 tanítványa

A kizárólag férfi papok és a 12 férfi tanítvány számomra erős érv volt a kizárólag férfiakból álló vezetés mellett.

Izraelben csak férfi papok voltak. De meg kellett állapítanom, hogy Isten kívánsága és akarata az volt, hogy **mindenki, férfiak és nők egyaránt**, papok legyenek:

> *„és **ti** papok királysága és szent nép lesztek nekem. Ezek azok a szavak, amelyeket Izrael fiainak mondanod kell.” (2Móz 19,6, a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*

Ezt a jövőre nézve is megjövendöli az Írás:

> *„az Úr papjainak neveznek majd titeket; Istenünk szolgáinak mondanak majd benneteket.” Ézs 61,6 (a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*

Nehéz megmondani, miért nem jutottak el ide még az ÓSZ-ben: az egyik ok az lehet, hogy a lévita papságnak ellentétben kellett állnia a felszentelt nőkkel, a kánaáni bálványkultuszok papnőivel és prostituáltjaival.

> *„Ne legyen felszentelt nő Izrael leányai között, és ne legyen felszentelt férfi Izrael fiai között.” 5Móz 23,18 (a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*

A papi szolgálat, amikor a lévita áldozati kultuszban folyt, nehéz testi munka volt, egy hentes munkájához hasonló. A férfiak átlagosan (mint mindig, a kivételektől eltekintve) testileg erősebbek a nőknél.

Megszorítás nélkül érvényes, hogy az új szövetségben mindenki pap, aki Istentől született. Ezért visszatekintve az Ószövetségre nem a nem lehetett az oka annak, hogy csak férfiak voltak papok. (Zsid 2–10; 1Pt 2,9; Jel 1,6; 5,10).

A 12 tanítvány csak zsidó férfiként képviselhette Jákób 12 fiát, illetve Izrael 12 törzsét. Ők a régi szövetségből az új szövetségbe való egyedülálló átmenetet jelképezik.

A vezetőknek és felügyelőknek ma nem kell zsidó férfiaknak lenniük: mindenki hivatalos, aki vezető szeretne lenni, a nem zsidó népekből való férfiak is. Az, hogy a 12 apostol zsidó férfi volt, nem jelenti a nők kizárását a vezetői feladatokból. Júniát, egy nőt, Pál apostolnőnek nevezi (Róm 16,7), ugyanúgy, ahogyan Barnabást is apostolnak nevezték (ApCsel 14,14).

A presbiterek és felügyelők feltételei

Lehet, hogy az az asszony (vagy azok az asszonyok) Efézusban, akiknek a tanítási tilalom szól, felügyelő akart lenni? A mi fejezetbeosztásunk az 1Tim 3,1-et így kezdi:

> *Igaz ez a beszéd: ha **valaki** felügyelői szolgálatra vágyik, szép munkát kíván.*

Úgy tűnik, Pál ennél az asszonynál (vagy asszonyoknál) egészen lehetségesnek látja, hogy felügyelők legyenek, ha megfelelnek az ezután következő feltételeknek. Az első lépés az volna, hogy csendességben és alárendelődésben tanuljanak, és külső megjelenésükben szerények legyenek. Az efézusi tehetős asszonyoknak ahelyett, hogy helytelenül viselkednének (2,9), ***jó cselekedeteket*** kellene tenniük (2,10). Pál hasonló kifejezést használ, amikor a felügyelői tisztségre utal: ha valaki a presbiteri tisztségre törekszik, ***jó munkát*** kíván (3,1). A presbiteri tisztség jó munka, amelyre ezek az asszonyok törekedhetnének, ha alkalmassá válnának rá.

De vajon nem csak férfiakhoz szól Pál a 3,1–7-ben? Nem, egészen biztosan nem. A „***valaki***" (gör. *tis*) semleges nemű szó. Jelentheti azt is: ***ha egy nő vagy ha egy férfi*** felügyelői szolgálatra vágyik. **Bátorítaná-e Pál a nőket arra, hogy olyan tisztségre törekedjenek, amely tilos számukra?** Pál világossá teszi, hogy gyakran a „valaki/mindenki" a témája, mivel az 5. versben megismétli a „valaki/mindenki" szót, ugyanígy a felügyelők feltételeinek párhuzamos listájában a Tit 1,6-ban. ***Az 1Tim 3,1–13-ban vagy a Tit 1,5–9-ben a gyülekezeti vezetők feltételeiben egyetlen hímnemű névmás sincs. Ez azonban a német fordításokból nem derül ki.***

De mi a helyzet akkor az „**egy feleségű férfiú**" feltétellel? Azt gondolná az ember, hogy ez a megfogalmazás csak férfiakra vonatkozhat. Nem, mert az egész kifejezést **szólásként** kell érteni. Egyesek kiemelnek belőle egy szót, nevezetesen a „férfiút", és önkényesen kiszakítják a szövegösszefüggésből, hogy új követelményt vezessenek le belőle – azt ugyanis, hogy minden felügyelőnek „férfinak" kell lennie. A legtöbb írásmagyarázó, a komplementáriusok is, az „egy feleségű férfiút" azonban úgy érti, hogy a **többnejűek vagy a szexuálisan hűtlen férfiak** ki vannak zárva a felügyelői feladatból.

Kettős jelentést beleolvasni ebbe a szólásba – vagyis egyszerre a többnejűek kizárását és azt az egyetemes követelményt, hogy a felügyelőknek férfiaknak kell lenniük – indokolatlan, és Pálnak a felügyelőkkel szemben támasztott többi, többféleképpen érthető követelményét is a képtelenségig vinné. Vajon minden felügyelőnek „saját háznéppel" kell rendelkeznie, rabszolgákkal és több olyan „gyermekkel", akik elég idősek ahhoz, hogy „higgyenek", és „teljes tisztességgel" alárendeljék magukat?

Mivel az 1Tim 3,11 a női diakónusok feltételeit nevezi meg, ugyanez a kifejezés – „egy feleségű férfiú" – a diakónusokkal szemben támasztott követelményekben a 3,12-ben nem zárhatja ki a nőket.

A **monogámia** alapelve, amely az „egy feleségű férfiú" kifejezésben szólal meg, a férfiakra és a nőkre egyformán érvényes, ugyanúgy, ahogyan a „ne kívánd felebarátod feleségét" (2Móz 20,17) egyformán érvényes arra a férfira vagy nőre, aki a felebarátja házastársát kívánja. Ezért az „egy feleségű férfiú" legpontosabb fordítása: „***monogám***", mivel ez adja vissza a legjobban a hímnemű alakokra vonatkozó görög szólás átfogó jelentését.

Nincs olyan apostoli utasítás, amely megtiltaná a nőknek a felügyelői tisztséget (mint például a hallgatási parancs az 1Kor 14,34–35-ben).

Miből kellett volna tehát kiindulni, vagy mihez kellett volna tartani magát az embernek, ha ez a kérdés az 1. században felmerült? Ha már az Ószövetségben voltak kivételek a férfiak vezetése alól, ha a tágabb értelemben vett társadalomban is voltak kivételek, ha Jézus és az apostolok magatartása a nőkkel szemben pozitívabb volt, mint az uralkodó kultúráé, és ha a nők megkapták és gyakorolták a Lélek ajándékait, vagy a házukban házi gyülekezeteket gyűjtöttek össze, akkor semmi alapja nem volt annak a feltevésnek, hogy a gyülekezetekben a vezetés tilos volt a nők számára.

Érvek a férfiak és a nők egyenrangúsága mellett a tanításban és a vezetésben is:

Ha az ember egyszer megpróbál a nemek kérdésében semlegesen vagy nyitottan, előre eldöntött eredmény nélkül közelíteni az Íráshoz, akkor különböző szempontokból is rátalál az egyenrangúságra. A tanítás és a vezetés témáját az egész Írás fényében kell megvilágítani, és nem szabad egy-két rövid szövegnek meghatároznia vagy leszűkítenie.

A teremtéstörténet új felfedezés volt számomra, amely gondolkodásom megváltozásához vezetett, és előre eldöntötte, hogyan kell olvasnom az ÚSZ szövegeit is ebben a témában. Ezért egészen az elején kezdjük:

A teremtésből vett érv

Mindkét nemre ugyanaz érvényes: mindkettő Isten képének hordozója, és mindkettőnek szaporodnia kell és uralkodnia. Az eredeti állapotban nincs rangsor vagy hierarchia, és nincs feladat- vagy szerepmegosztás sem.

> *„És Isten ezt mondta: **Teremtsünk embert a mi képünkre, hasonlatosságunk szerint**; és **uralkodjanak** a tenger halain, az ég madarain, a barmokon, az egész földön és minden csúszómászón, amely a földön mozog! És Isten megteremtette az embert a maga képére, Isten képére teremtette őt; férfivá és nővé teremtette őket. És **Isten megáldotta őket, és Isten ezt mondta nekik: Legyetek termékenyek, sokasodjatok, töltsétek be a földet, és hajtsátok uralmatok alá; és uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain és minden állaton, amely a földön mozog!”** 1Móz 1,26–28 (a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*

Éva teremtését a Biblia megragadóan írja le. Miért teremtette meg Isten?

> *„Nem jó az embernek egyedül lenni; **segítséget** alkotok neki, **aki megfelel neki**.” 1Móz 2,18 (Elberfelder, német bibliafordítás; lábjegyzete: mint **vele szemben álló társát**, mint aki megfelel neki)*
>
> *Einheitsübersetzung (német bibliafordítás): Segítséget alkotok neki, **aki vele egyenrangú**.*
>
> *Gute Nachricht (német bibliafordítás): Olyan lényt teremtek, aki segít neki, és **aki illik hozzá**.*
>
> *Zürcher Bibel (német bibliafordítás): Segítséget alkotok neki, **hozzá illőt**.*

Pontosan mit jelent az, hogy „segítség, aki megfelel neki” – héberül „ezer kenegedo”?

> *ʿ**ēzer = „erő, segítség, megmentő, megmentőnő, oltalmazó, hatalom”***
>
> *Az ÓSZ-ben 16-szor „Isten a mi segítségünk”, 3-szor egy katonai oltalmazóról, ezért soha nem valami alárendelt, ellenkezőleg: lehet, hogy éppen valami fölérendelt.*
>
> ***kěnegědô: kě = mint + negěd = előtt + ô = ő „mint előtte”***
>
> *Szó szerint ez a kifejezés ezt közvetíti: „erő, mint előtte”*
>
> *A köznyelvben ezt jelenti: „erő, amely megfelel neki”*

A nő mint segítség nem alárendeltet ír le, nem alapoz meg alárendelődést vagy hierarchiát. Sokkal inkább lelki társra van szüksége Ádámnak. Szövetségesre. Társra. Valakire, aki vele szemben áll, aki kiegészíti. Olyan párra, aki létezése minden vonatkozásában megfelel neki: testben, lélekben, szellemben, gondolkodásban; kívül és belül. Összefoglalva ezt jelenti a „segítség, aki megfelel neki”.

Pál is így foglalja össze a férfi és a nő teremtésére tekintve: „Mindazáltal az Úrban sem az asszony nincs a férfi nélkül, sem a férfi az asszony nélkül.” 1Kor 11,11

A bűneset előtti teremtési rend a férfit és a nőt egyenrangúnak és egyenjogúnak látja. Nincs hierarchia. Nem is lehetett, mert csak a bűneset után kezdődik:

> *„Az asszonynak pedig ezt mondta: … és a férjed után vágyakozol, **ő pedig uralkodik rajtad**.” 1Móz 3,16 (a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*

Ez a bűneset következményeinek leírása. A férfi uralma a nő fölött nem Isten akarata volt a teremtésben. Ez az uralom bűnös. A történelem egészen napjainkig megrendítően bizonyítja ezt a tragédiát. Semmi jó nincs benne, semmi lelki nincs benne. **Ez nem teremtési rend, hanem inkább – a bűneset következményeként – „teremtési RENDETLENSÉG”.** Az erősebb uralma egy bukott teremtésben. Ezért nem kellene támogatnunk a férfinak ezt az egyoldalú uralmát akkor sem, ha keresztény köntösbe öltöztették, és beleolvassák az ÚSZ-be (eiszegézis).

Történeti érv

Izrael története és az ÚSZ története, valamint az egyháztörténet kétségtelenül mutatja, hogy a nők taníthatnak és vezethetnek, képesek is rá, és kell is tanítaniuk és vezetniük. Ezeket a nőket egészen magától értetődően írja le a Biblia ezekben a feladatokban. Sehol sem nevezi kivételnek, mintha Isten egy saját maga által megszabott rendet ideiglenesen hatályon kívül helyezne, mert nem álltak rendelkezésre férfiak.

Nők az Ószövetségben

Mirjám prófétanőt Isten küldi, hogy vezesse Izraelt (Mik 6,4; vö. 2Móz 15,20–21). Maga Isten mondja a Mik 6,4-ben: „Hiszen kihoztalak Egyiptom földjéről, megváltottalak a szolgaság házából, és elküldtem előtted Mózest, Áront és Mirjámot.”

Maga Isten küldött tehát egy nőt is népe előtt! Nem volt férfihiány, hiszen ott volt Mózes és Áron; az Ő akarata volt, hogy egy nő is legyen ebben a vezetői csapatban.

Débora egyike azoknak a bíráknak, akiket „az Úr támasztott”, és akik „megszabadították Izraelt ellenségei kezéből” (Bír 2,16.18; 4,10.14.24; 5,1–31); prófétanő és egész Izrael legfőbb vezetője (4,4–5). Neki, a feleségnek és anyának (4,4; 5,7) megvolt a felhatalmazása arra, hogy parancsot adjon Báráknak, Izrael katonai parancsnokának: „Menj!” (4,6.14), és ő elment. Közös tekintéllyel jól együttműködtek: ő mint katonai parancsnok, Débora pedig mint **főparancsnok**.

Eszter királynénak elég befolyása volt ahhoz, hogy elérje Hámán házának és a zsidók 75 000 ellenségének elpusztítását (Eszt 7,1–10; 9,1–32). Márdokeussal együtt „teljes tekintéllyel írt ….. Eszter rendelete megerősítette ezeket az előírásokat” (9,29–32).

A papok **Hulda prófétanőt** kérdezték meg a megtalált törvénykönyvről, és alárendelték magukat lelki vezetésének. Izrael vezetői, köztük a király, a vének, a próféták és a nép, isteni kinyilatkoztatásként fogadták el a szavát (2Kir 22,14–23,3; 2Krón 34,22–32). Az, hogy Izrael férfi vezetői engedelmeskedtek Isten Igéjének, amelyet egy nő mondott ki, valószínűleg a legnagyobb ébredést indította el Izrael történetében (2Kir 22,14–23,25; 2Krón 34,29–35,19).

Ézsaiás felesége ***prófétanő*** volt: „És bementem a **prófétanőhöz**, és az fogant, és fiút szült. És az Úr ezt mondta nekem: Nevezd őt így: »Siet a rablás, hamar jön a zsákmány«.” Ézs 8,3

Egyetlen ószövetségi szöveg sem mondja, hogy Isten csak különleges körülmények miatt engedte meg a nőknek, hogy ilyen politikai vagy vallási tekintélyt gyakoroljanak férfiak fölött, és ezeket az

eseteket sem írja le úgy, mint egy bibliai alapelv alóli kivételeket.

Nők az Újszövetségben

Jézussal az emberiességnek egy új dimenziója lép be az ókori zsidóság nemekkel kapcsolatos kérdéseibe. Anyja prófétanővé lesz, és hálaéneke (Magnificat) ihletett Írássá válik (Lk 1), ahogyan már Anna dicsérete is (1Sám 2,1kk.). Jézusnál a nőket megbecsülik és értékelik, Ő különbségtétel nélkül fordul hozzájuk, felértékeli őket, Nála tanulhatnak, és tanulniuk is kell, a tanítványai lehetnek. Ez néhány kivételtől eltekintve egyenesen tabudöntés volt.

Egy asszonynak, aki minden önbecsülését elveszítette, kijelentette magát mint Messiás. Olyan szavakat hall Tőle, amilyeneket előtte még soha senki nem hallott. Ennek a találkozásnak következményei lettek: az első keresztény misszionárius egy **samáriai asszony** volt: „Abból a városból pedig sok samáriai hitt Benne az asszony bizonyságtétele miatt" (Jn 4,39; vö. 4,28–42).

Voltak **tanítványnők** (Lk 8,1–3), például Mária, aki Jézus lábánál ül és tanul, hogy később ő is továbbadja – és ezzel éppen azt tegye, amire Jézus a Mt 28-ban megbízza a tanítványokat, vagyis hogy keresztteljenek és tanítsanak.

Az első személy, akit a feltámadott Krisztus felkeresett, és megbízott, hogy hirdesse feltámadásának és küszöbön álló mennybemenetelének evangéliumát, **Mária Magdolna** volt (Jn 20,14–18). Mivel az „apostol" „küldöttet" jelent, helyénvaló azt mondani, hogy Krisztus **az apostolok apostolává** nevezte ki. Mielőtt Jézus megjelent a tanítványoknak, egy nővel üzente meg nekik feltámadásának hírét. Minden további nélkül azonnal maga is megjelenhetett volna nekik. De ezzel azt akarta megtanítani nekik: egy nő bizonyságtételét nektek, férfiaknak ugyanúgy el kell hinnetek, mint egy férfiét, mert én küldtem őt! Új üdvkorszak volt hajnalodóban!

Krisztus számára a vezetés, amelyet alázatos, szolgáló vezetésként határozott meg újra (pl. Jn 13,3–17), a nők számára legalább annyira helyénvaló, mint a férfiak számára.

A Róm 16,1–16-ban Pál tíz személyt köszönt név szerint, akiket a keresztény szolgálatban munkatársainak nevez. **A tíz személy közül hét nő**:

Fébé, „a kenkhreai gyülekezet diakónusnője" (16,1) és „sokaknak elöljárója[2], nekem magamnak is" (16,2);

Júnia, „kiemelkedő az apostolok között" (16,7); aki férjével együtt az evangélium hirdetése miatt Pállal együtt volt börtönben.

Priszka, „munkatársnőm Krisztus Jézusban" (16,3; vö. Fil 4,3);

és **Mária, Trifaina, Trifósza és Perszisz** „buzgón munkálkodtak az Úrban" (16,6.12).

Az 1Kor 16,16 arra szólítja fel a hívőket, hogy „***rendeljék alá magukat minden munkatársnak***". Az 1Thessz 5,12 ***„azokat, akik közöttetek munkálkodnak" „elöljáróitoknak az Úrban"*** nevezi. Itt vezetői felelősséget hordozó emberekről van szó! Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy Pál tehát nem egyszerűen hívőkként sorolja fel ezeket a nőket, hanem a szolgálatban álló vezetőkként. Pál ebben a szakaszban sok hívőt köszönt, de csak tíz személyt nevez munkatársnak, vagyis vezetőnek, és ezek közül hét nő. A három férfi Akvila, Andronikusz és Orbánus. Az első kettőt a feleségükkel együtt említi, ami közös tekintélyüket hangsúlyozza.

Az, hogy Pál ilyen magas arányban említ nőket egy nyilvános közösség vezetői között, egyedülálló az ókori görög irodalom egész történetében. A korabeli kultúrához képest rendkívüli jelentőségre utal, amelyet a női vezetés a korai egyházban kapott.

Fülöp evangélista négy leánya a bizonyíték arra, hogy Jóel ígérete pünkösdkor beteljesedett, a leányokra nézve is:

> *„Másnap pedig továbbindultunk, és Cézáreába érkeztünk; bementünk Fülöpnek, az evangélistának a házába, aki egy volt a hét közül, és nála maradtunk. Ennek pedig **négy hajadon leánya volt, akik prófétáltak**." ApCsel 21,8–9 (a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*

Kézenfekvő, bár nem kényszerítő erejű feltevés, hogy Nimfa a gyülekezet vezetői közé tartozott, mivel házát a laodiceai gyülekezet rendelkezésére bocsátotta:

> *„Köszöntsétek a laodiceai testvéreket és **Nimfát** és a gyülekezetet, amely a házában van." Kol 4,15 (a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*

Pál Filippiben két nőt említ, akik nem értettek egyet egymással. Bizonyosan olyan szolgálatokban tevékenykedtek, amelyek fontosak voltak a gyülekezet számára, különben Pál nem szólította volna meg őket közvetlenül, név szerint.

> *„**Evódiát** intem, és **Szüntükhét** intem, hogy egyformán gondolkodjanak az Úrban. Igen, kérlek téged is, hűséges szolgatársam, állj mellékük, akik az evangéliumban együtt harcoltak velem." Fil 4,2–3 (a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*

Amikor Pál még nem volt Krisztusban, és üldözte a gyülekezetet, ahogyan Lukács kétszer is beszámol róla, férfiakra **és** nőkre vadászott, hogy börtönbe juttassa őket (ApCsel 8,3; 9,2). Miért a nőkre is? Mindig a vezetőket iktatják ki; a nyáj egyszerű juhai kevésbé vagy egyáltalán nem érdekesek. Ma is így tesznek azokban az országokban, ahol üldözik a kereszténye ket.

További nők

Nincs időnk most belevágni abba a nagyon nagy területbe, hogy mit végeztek a nők a fiatal egyházban, a középkorban, a reformációban és az ébredési mozgalmakban. Ezrek tanítottak és vezettek, és nélkülük a kereszténység ma valószínűleg másképp nézne ki. Sokukat név szerint is ismerjük. Voltak női presbiterek, ugyanúgy, mint igehirdető nők és tanítónők.

Gyakran arról is megfeledkeznek, hogy a nők nemcsak szóval, hanem írásaikkal is tanítottak és vezettek. Vannak híres énekköltőnők és írónők, akik erősen formálták a keresztény egyház történetét.

Igaz, hogy a férfiakhoz képest összességében kisebbségben voltak. Ez az adott kulturális helyzettel magyarázható, amelyben a nők mindig és mindenütt többé-kevésbé hátrányos helyzetben voltak, és nem volt szabad a nyilvánosság előtt fellépniük. Éppen ez a világi kultúra és beidegződés az 1Móz 3,16 árnyékában. Ennek semmi köze Isten országához, ahhoz, ami most Krisztusban valósággá lett.

Szoteriológiai érv – az üdvösség Krisztusban

Mindenki, aki segítségül hívja az Urat, és bízik Benne, üdvözül. Ez az evangélium örömhíre. Mindenki előtt kivétel nélkül nyitva áll az üdvösség, a megmenekülés és az örök élet. Pál ezt írja a galatáknak a 3,26–27-ben:

> ***„mert ti mindnyájan Isten fiai vagytok [lettetek] a Krisztus Jézusban való hit által. Mert akik Krisztusba keresztelkedtetek meg, Krisztust öltöztétek fel.”***

Az a kiváltság, hogy valaki Isten fiává lesz, férfiakra és nőkre egyaránt vonatkozik. Pál szóhasználatában a nők is „Isten fiaivá” lesznek. Természetesen nőként Isten leányai is, itt azonban Pál azt a társadalmi rangot hangsúlyozza, amely a fiúknak a Római Birodalomban volt: ez a kiváltság most az Istennel való kapcsolatban mindenkinek osztályrészévé lesz, a nőknek is.

Ehhez járul – éppen a nők számára –, hogy annak jeléül, hogy valaki Isten fiává lett, nem a számukra lehetetlen körülmetélést, hanem a vízkeresztséget rendelte Isten.

Ehhez Pál olyan kijelentést kapcsol, amely az akkori viszonyok között robbanásszerű hatású volt. **Nem bizonygatja újra, hogy Krisztusban mindenki megmenekülhet, mert ezt sok helyen már megtette. Arra mutat rá, hogy Krisztusban a nemzeti, társadalmi és nemi különbségek többé nem játszanak szerepet**:

> ***„Nincs zsidó, sem görög, nincs rabszolga, sem szabad, nincs férfi és nő; mert ti mindnyájan egy vagytok a Krisztus Jézusban.”*** *Gal 3,28 (a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*

A Gal 2,11–3,28-ban Pál hangsúlyozza, hogy ha egy társadalmi csoportot – a nőket is beleértve – a gyülekezetben egyenlőtlenül kezelnek, az ellentmond az evangéliumnak. Megbélyegzi a zsidókeresztényeket, köztük Péter apostolt is, mert nem bánnak egyenlőként a pogány származású keresztényekkel, sőt nem hajlandók egy asztalnál enni velük. Pál azzal érvel, hogy ellentmond az evangéliumnak, ha a gyülekezetben a rangot vagy a kiváltságokat etnikai hovatartozás, társadalmi állás vagy nem alapján osztják ki. Minden keresztény üdvösségének azonossága egyedül Krisztusban gyökerezik!

Mivel ezek mind társadalmi kategóriák, és a „Krisztus Jézusban” a gyülekezetre vonatkozik (**1,22**), a Gal 3,28 legnyilvánvalóbb alkalmazása a gyülekezeten belüli társadalmi kapcsolatokra vonatkozik. **A szakasz elválaszthatatlanul összekapcsolja az üdvösséget a gyülekezet közösségi életével.** Mint Pál minden írásában, a Krisztusban kapott megváltás nem választható el a Krisztus testében való élettől. Ha Pál elutasítja ezeket a megkülönböztetéseket, ennek az ellenkezőjét kell eredményeznie, vagyis mindezen csoportok egyenrangúságának megerősítését a gyülekezet gyakorlati életében, mert mindnyájan egyek Krisztusban.

A három említett embercsoport keresztényként természetesen az **marad**, aminek született (kivéve talán a rabszolgákat, akik szabaddá lehetnek). Az akkori és a mai világ szokásai, kirekesztései és megkülönböztetései azonban már nem érvényesek a gyülekezetben, az új teremtésben. Ami a férfit és a nőt illeti, eredeti, teremtés szerinti viszonyuk Krisztusban helyreállt. Az egyszerű rabszolgák és rabszolganők is lehettek tanítók és vezetők a gyülekezetben, a gyülekezeten kívül azonban, a maguk társadalmi viszonyai között nem.

A Gal 3,28 közeli párhuzama az 1Kor 11,11:

> ***„Az Úrban azonban sem az asszony nem valami a férfi nélkül, sem a férfi nem valami az asszony nélkül.”***

Pál ezt annak megerősítésével összefüggésben mondja, hogy a nők a férfiakhoz hasonlóan vezethetik a gyülekezet nyilvános összejöveteleinek legfontosabb tevékenységeit – az imádkozást (az istentisztelet függőleges dimenzióját – beszéd Istenhez) és a prófétálást (az istentisztelet vízszintes dimenzióját – beszéd az emberekhez) –, amennyiben ezt olyan módon teszik, amely nem tagadja meg a házasságot és a

keresztény erkölcsöt. **Következésképpen a férfiak és a nők közötti elválasztásnak ez a tagadása „az Úrban" legalábbis a gyülekezeti vezetésnek ezekre a tevékenységeire érvényesnek kell lennie.**

Azt az üdvtényt, hogy a nemzeti, társadalmi és nemi megkülönböztetésnek nincs többé jelentősége a gyülekezetben, Pál ismét félreérthetetlenül kifejezi a 2Kor 5,16kk.-ban:

> *„**Ezért mi mostantól fogva senkit sem ismerünk test szerint**; és ha ismertük is Krisztust test szerint, most már nem így ismerjük Őt. Ezért ha valaki Krisztusban van, új teremtés az; a régi elmúlt, íme, új jött létre. Mindez pedig Istentől van, aki minket megbékéltetett önmagával Krisztus által, és nekünk adta a megbékéltetés szolgálatát: azt ugyanis, hogy Isten Krisztusban volt, és a világot megbékéltette önmagával, nem számítva fel nekik vétkeiket, és **ránk bízta a megbékéltetés Igéjét**." (a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*

Ha senkit sem ismerünk többé test szerint, akkor a nem is lényegtelen. Csak az új teremtés számít Krisztusban. És mit tesz ez az új, Istennel megbékéltetett teremtés? Azt a szolgálatot végzi, amely a megbékélést hirdeti! Tehát mindenki hirdeti.

Azok az emberek, akik Krisztust test szerint ítélték meg, bizonyára azt gondolták: „Mit akar mondani nekünk ez az ácsfiú?" Akik egyszerűen meghallgatták, felismerték, hogy úgy tanított, „mint akinek hatalma van". Meg kell tehát tanulnunk minden embert lelkileg megítélni, és mindazt, ami először szemet szúr (társadalmi helyzet, külső megjelenés, nem), figyelmen kívül hagyni.

Karizmatikus érv

A Szentlélek egyformán kitöltetett a nőkre és a férfiakra. Ő minden hívő nőt és minden hívő férfit úgy ajándékoz meg, ahogyan akarja. A lelki ajándékok (karizmák) felsorolásában ott van a tanítás ajándéka és a vezetés ajándéka. **Egyetlen helyen sincs különbségtétel nem szerint.** A következő szövegek magukért beszélnek, kezdve a pünkösdi eseménnyel:

> *„hanem ez az, amit Jóel próféta által mondott: »Az utolsó napokban pedig ez történik, így szól Isten: kitöltök az én Lelkemből minden testre, **és prófétálnak a ti fiaitok és a ti leányaitok**, és a ti ifjaitok látomásokat látnak, és a ti véneitek álmokat álmodnak. Sőt még szolgáimra és **szolgálóleányaimra is kitöltök azokban a napokban az én Lelkemből, és prófétálnak.«"** ApCsel 2,16–18 (a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*

A Szentlélek az ajándékozója azoknak a lelki kegyelmi ajándékoknak is, amelyek által Krisztus teste, a gyülekezet életet kap, fennmarad, irányítást és ellátást nyer. Ide tartozik a vezetés vagy az elöljárás ajándéka is:

> *„Mivel pedig különböző kegyelmi ajándékaink vannak a nekünk adott kegyelem szerint: ha prófétálás, prófétáljunk a hit mértéke szerint; ha szolgálat, **maradjunk meg a szolgálatban; ha valaki tanít, a tanításban**; ha valaki int, az intésben; aki ad, egyszerű szívvel; **aki elöljáró, szorgalommal**; aki irgalmasságot gyakorol, jókedvvel." Róm 12,6–8 (a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*
>
> *Zürcher Übersetzung (német bibliafordítás): 7 legyen az a szolgálat ajándéka, **ahol szolgálatról van szó, a tanításé, ahol tanításról van szó**, 8 a vigasztalásé, ahol vigasztalásról van szó. Aki másoknak ad valamit, hátsó szándék nélkül tegye; **aki vezetői feladatot lát el, odaadással tegye**; aki irgalmasságot gyakorol, derűsen és örömmel tegye.*
>
> *„És Isten egyeseket rendelt az egyházban: először apostolokat, **másodszor prófétákat, harmadszor tanítókat**, azután csodatévő erőket, azután a gyógyítások kegyelmi ajándékait, segítségnyújtásokat,*

> ***kormányzásokat**, különféle nyelveket." 1Kor 12,28 (a német Elberfelder-biblia alapján fordítva)*

A karizmatikus érv magától értetődő, önmagát magyarázza, és ez a legegyértelműbb. Miért adna Isten olyan ajándékokat, amelyeket az illető aztán nem használhat a test építésére? Hiszen fölösleges rámutatni, hogy a felsorolt ajándékokat a nők is megkapták. „Rendszerhiba" volna, ha nem gyakorolhatnák ezeket az ajándékokat minden olyan keretben, amelybe Isten a nőket állítja. Mert az ajándékok mindig feladatot és felelősséget is jelentenek.

Mi történik, ha a nők ajándékaiból nem lesznek feladatok a gyülekezetben? Az következik be, amit Pál az 1Kor 12,21-ben így ír le: „**Nem mondhatja a szem** a kéznek: **Nincs** rád szükségem; vagy a fej a lábaknak: **Nincs** rátok szükségem." A test egyes tagjai, akiknek pedig alázattal el kellene fogadniuk a többi tag szolgálatát, éppen ezt nem teszik, hanem azt mondják: „Nincs rátok szükségünk." A nőket így elbátortalanítják és megsebzik. A tehetséges nők a gyülekezeten kívül keresnek maguknak olyan feladatköröket, amelyek megfelelnek ajándékaiknak. Így csökken Krisztus testének hatékonysága. Amit Isten talán ezen a testvérnőn keresztül akart volna mondani nekünk, akár prófétálás, akár tanítás által, az nem hangzik el. Ennek az a következménye, hogy nemcsak a nőket korlátozzuk, hanem magát Istent! Mert Isten ugyanúgy szól a nők által, mint a férfiak által. Igen, igaz: „A Lélek ott fúj, ahol Ő akar." Isten Lelkét az emberi struktúrák nem akadályozhatják meg abban, hogy ott fújjon, ahol akar. De kiolthatjuk és megszomoríthatjuk Őt. És ezt olyan sokszor megtettük!

Összefoglalás

Az Írás egésze, az ÓSZ és az ÚSZ egyaránt, ***nem*** tiltja meg, hogy nők tanítsanak és vezessenek. Azok a szövegek, amelyekből az ellenkezőjét akarják levezetni, helyi visszásságokat írnak le, amelyeket orvosolni, illetve megszüntetni kellett. Nők tanítottak és vezettek a Krisztus előtti időben, a kereszténység kezdetén és az egész egyháztörténeten át. Érthető kulturális, de nem bibliai okokból kisebbségben voltak a férfiakhoz képest.

A nemek közötti igazságosság, vagyis az egyenjogúság Isten királyságának értéke, amelyet újra fel kellene fedezni, és Isten ügyéért védeni és előmozdítani kellene.

Ha Isten akarata az, hogy a nők a férfiakhoz hasonlóan tanítsanak és vezessenek, a férfiak azonban – bármilyen okból és indítékból, tudatosan vagy öntudatlanul – ezt megakadályozzák, akkor ez vetés a testre vagy a Lélekre?

„Nem a nőknek az a joga, hogy »hivatalos« tisztségeket töltsenek be, és nem is a férfiakkal való egyenrangúságuk ezekben a tisztségekben határozza meg az Isten és felebarátaik iránti szolgálatuk feltételeit. Sokkal inkább a kötelességük az, ami ezt meghatározza. Mégpedig olyan kötelességek, amelyek emberi képességeikből fakadnak, és amelyekre isteni ajándékok adnak felhatalmazást." Dallas Willard

Hogyan határozom meg a nemek viszonyát

A komplementarizmus a szó tulajdonképpeni értelmében két ugyanakkora, ugyanolyan erős, egyenértékű nagyság kiegészítését és együttműködését jelenti. Ez nem áll fenn, ha a nőt alárendelt vagy alacsonyabb rangú segítségnek tekintik, például azért, mert időben Ádám után és Ádámból teremtetett. Mivel azonban a „komplementarizmus" fogalmát a mai teológiai vitában így használják, nem illik a bibliai nemi viszonyról alkotott meghatározásomhoz.

Az egalitarizmus azonban személy szerint számomra sem pontosan illő fogalom, mivel – legalábbis a szó szerint – gyengíti vagy elhalványítja a nemek közötti különbségeket, amelyek éppen a kölcsönös kiegészítés gondolatának feltételei. A bibliai nemi viszonyról alkotott felfogásom röviden a következő:

Komplementárius egalitarizmus

Vagyis kölcsönös kiegészítés és együttműködés, amely erősíti a másikat ott, ahol gyengébb, és amelyben az egységet szeretetben és kölcsönös alárendelődésben élik meg.

Én magam, a feleségem, sok testvérnő és házaspár szabadulásként éltük meg a teljes egyenrangúság bibliai megalapozását, és új dimenzióban ismertük meg Jézussal való és egymással való kapcsolatunkat. Ez a szabadság szerves része az evangélium szabadságának. Jó hír, ha a női lét nem korlátozás és leszűkítés, hanem felértékelés arra, ahogyan és amit Isten kezdettől fogva akart.

A „*Nők, bocsássatok meg nekünk!*” (*Frauen, vergebt uns!*) című könyvem címe őszintén ki akarja mondani, hogy mi, férfiak – természetesen csak azok, akik ezt belátják – magunkhoz ragadtuk az értelmezés és a vezetés kizárólagos jogát, és kizártuk belőle a nőket. Szégyellem ezt a hátrányos megkülönböztetést, amelyet magam is támogattam. Könyvemmel nyilvánosan elhatárolódtam tőle. Néhány testvér felháborodása a könyvem miatt megmutatja nekem azt a magatartást, ahogyan a férfiak reagálnak, ha uralmukat megkérdőjelezik. Ennek véget kell érnie. Már régen véget kellett volna érnie.

Előadás a FeG Rhein-Sieg gyülekezetben, 2023. szeptember 16., Hans-Jörg Ronsdorf

Ez az előadás ingyenesen letölthető a honlapról: www.hans-joerg-ronsdorf.de

---

Jegyzetek

1. A generikus hímnemet használom mindkét nemhez tartozó személyek gyűjtőfogalmaként, és ott teszek kivételt, ahol ezt a világosság kedvéért véleményem szerint szükségesnek vagy hasznosnak tartom.
2. A ***prostatis*** a görög „rangban elöl” és „állni” szavakból tevődik össze. A rokon újszövetségi szavak minden jelentése, amely itt szóba jöhet, a vezetésre vonatkozik.